

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-09-17
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4383-12

KLAGANDE
Y P

MOTPART
Helsingborgs Stad, Miljönämnden
251 89 Helsingborg

ÖVERKLAGAT BESLUT
Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2012-10-24 i ärende nr 505-22794-11, se bilaga 1

SAKEN
Överklagande av Länsstyrelsens i Skåne län beslut 2012-10-24, dnr 505-22794-11, ang föreläggande om anmälan av eventuella framtida markarbeten på misstänkt förorenad mark beträffande fastigheten X i Helsingborgs kommun.

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen miljö-
nämnden i Helsingborgs föreläggande mot Y P, meddelat den 4 no-
vember 2011 i ärende 2011-2337.

Dok.Id 231556

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81	Kungsgatan 8	0470-560 100	0470-560 125	måndag – fredag
351 03 Växjö		E-post: MMD.vaxjo@dom.se		08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Helsingborgs kommun har den 4 november 2011 förelagt Y P i egenskap av fastighetsägare att meddela miljönämnden senast sex veckor innan eventuella markarbeten utförs inom fastigheten X. Föreläggandet har överklagats till Länsstyrelsen i Skåne län som i beslut den 24 oktober 2012 avslagit överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Y P har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkar som det får förstås att föreläggandet i första hand ska upphävas och i andra hand accepteras att hon inte får gräva inom en radie på fem meter där oljecisternen stått.

Som skäl anføres bl.a. följande. Miljönämnden och före ägaren har diskuterat detta ärende sedan 2007. När hon köpte fastigheten den 17 juni 2011 var det uppstädat. Hon anser att beslutet borde kommit mycket tidigare, redan då miljönämnden beordrade uppstädning av före ägaren. På så sätt hade hon fått information redan från början och hade inte köpt denna fastighet. Hon motsäger att det skulle finnas farliga nivåer av gifter i marken. Då NSVA regelbundet tar vattenprover från Holk som är grundvattenskyddat borde man för länge sedan stängt av vattenförsörjningen om det funnits några gifter i grundvattnet. Hon hänvisar till rapport från danska Amternas Videntcenter for jordforurening och menar att rapporten visar att det finns mycket farligare värden på åkrar än där växthus finns som producerar. Hon hänvisar till rapporter i media om att det använts gifter på Sofiero slott utan att man ansökt om detta. Förvaringen hade ej skett på rekommenderat sätt. De har inte fått krav på att anmäla markarbeten flera veckor i förväg.

Miljönämnden i Helsingborgs kommun har i yttrande anfört bl.a. följande.

Föreläggandet gällande framtida markarbeten på fastigheten är befogat. Växthusverksamhet kan i typfallet medföra markföroreningar då miljöfarliga ämnen kan misstänkas ha hanterats och spridits. Växthus som värmts upp genom oljeeldning kan medföra petroleumrelaterade föroreningar i närheten av panna och/eller cisterner.

Det bör också framföras att det aktuella beslutet inte innebär ett krav att efterbehandla den aktuella fastigheten, utan endast att grävningsarbeten och liknande ska anmälas till miljönämnden. För det fall det blir aktuellt med en sanering och efterbehandling av fastigheten, måste miljönämnden inför ett sådant beslut ta ställning till vem som ska anses ansvara för efterbehandlingen. Vid en sådan bedömning kan Y P:s vetskap vid köptillfället få betydelse. Hennes vetskap om eventuell förorening vid köpet saknar dock betydelse för det nu överklagade beslutet. De misstänkta föroreningarna behöver nödvändigtvis inte ha spridits till grundvattnet sådana halter att de kan detekteras via grundvattenanalyser på grund av utspädningsfaktorn. Beroende på de förorenande ämnas kemiska karaktär kan de vara mer eller mindre hydrofila (vattenlösliga), vilket medför att halter av vissa ämnen kan vara förhöjda i markprover trots att grundvattnet är till synes opåverkat. Spridningsmekanismer och liknande aspekter är svåra att bedöma utan att ha områdets geologi och hydrogeologi kartlagd. Opåverkat vattenprover från Holks grundvattentäkt kan därmed inte anses som tillförlitliga bevis på att marken på fastigheten X är opåverkad.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att både miljönämnden och länsstyrelsen åberopat sig på 2 kap 3 § samt 26 kap 9 § miljöbalken. Enligt 1 st av sistnämnda bestämmelse får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken ska efterlevas (om domar och beslut som också nämns i bestämmelsen är inte fråga i detta mål.) Synbarligen har såväl nämnden som länsstyrelsen menat att det är efterlevnaden av 2 kap 3 § miljöbalken som skall säkerställas genom det överklagade föreläggandet. Enligt första meningen i 1 st av denna bestämmelse ska envar som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av andra stycket samma § framgår, att dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Vidare gäller 10 kap 11 § enligt vilken den som äger eller brukar en fastighet genast ska underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening på fastigheten som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Det framgår av handlingarna i målet att det finns en risk för att fastigheten kan vara förorenad. Domstolen delar härvidlag miljönämndens bedömning. Det är dock inte klarlagt att det föreligger en föroreningsskada som behöver saneras eller att det föreligger ett behov av att förbjuda vissa typer av åtgärder. Det är inte heller klarlagt vem som skulle vara ansvarig för att bekosta en sådan sanering eller undersökningar härför. En fastighetsägare som vidtar åtgärder på sin fastighet i form av t.ex. större eller mindre markarbeten omfattas av miljöbalkens bestämmelser om miljöfarlig verksamhet. Schaktning och grävning kan blotta markföroreningar, nedgrävt avfall och härigenom orsaka en spridning av föroreningen. Detta betraktas då som en pågående verksamhet för vilken fastighetsägaren har fullt ansvar. Det får anses att den risk som föreligger att schaktning eller grävning skulle kunna medföra spridning av markföroreningar är så pass konkret att det finns skäl för den som avser att utöva sådan verksamhet att iaktta lämpliga försiktighetsmått. Det åvilar vederbörande enligt 2 kap 1 § att visa att sådana försiktighetsmått vidtagits. Därutöver är vederbörande skyldig enligt 10 kap 11 § att genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks förorening som kan medföra skada eller olägenhet.

Målet gäller emellertid inte detta, utan huruvida miljönämnden som tillsynsmyndighet har haft fog för att meddela det överklagade föreläggandet. Det som i detta fall enligt lag åvilar utövaren av eventuell framtida schaktverksamhet är inte någon anmälningsskyldighet, utan en skyldighet att iaktta lämpliga försiktighetsmått. Ett föreläggande som innebär en skyldighet att göra en anmälan till tillsynsmyndigheten kan inte anses utgöra ett sådant försiktighetsmått. Visserligen anges i miljöbalkskommentaren (Bengtsson m fl, Miljöbalken. En kommentar. (1 januari 2013, Zeteo) kommentaren till 2 kap 3 § 1 st) att lämnande av information kan utgöra ett försiktighetsmått, men det exempel härpå som lämnas i lagens förarbeten avser att den som arrangerar friluftsliv åt andra kan behöva styra deltagarna till mindre känslig mark och informera om innebörden av allemansrätten (prop. 1997/98:45 del 2 sid 18.) Det nu aktuella föreläggandet tar emellertid inte sikte på information till all-

mänheten eller tredje man utan syftar uppenbarligen till att tillskapa en icke lagreglerad anmälningsskyldighet. En anmälningsskyldighet kan inte anses behövlig för att skyldigheten att iaktta försiktighetsmått skall iakttas. Domstolen erinrar om att bevisbörderegeln i 2 kap 1 § miljöbalken inte avser 26 kap 9 §; det åvilar således tillsynsmyndigheten att visa, att ett visst föreläggande behövs för att balkens regler skall efterlevas.

Därtill kommer att föreläggandet framstår som alltför oprecist och därtill alltför vidsträckt för att lämpligen föreskrivas. Dels omfattar det varje markarbete, hur obetydligt det än är, på vilken del av fastigheten som helst, utan att det framkommit omständigheter som ens gör det sannolikt att det skulle förkomma beaktansvärda föroreningar redan i markens yta över hela fastigheten. Dels saknar det begränsning i tiden, vilket innebär att Y P riskerar att även efter en eventuell fastighetsförsäljning bli ansvarig för att schaktarbeten varom hon inte ens haft möjlighet att äga kännedom inte anmäls.

Sammantaget finner mark- och miljödomstolen att det ej visats att nämnden haft laglig grund för att meddela det överklagade föreläggandet, varför det skall upphävas.

Domstolen erinrar om att detta innebär att miljönämnden, för det fall den anser att vissa åtgärder bör förbjudas eller att marktekniska undersökningar ska vidtas, måste tillgripa nya förelägganden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 8 oktober 2013

Carl-Göran Heden

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

BESLUT

1(4)

2012-10-24

505-22794-11

Delg. kv.

Vår referens

Rättsenheten

Therese Ortner

040-25 25 07

Y P

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

Ink 2012-11-19

Akt: M 4383-12

Qtbil: 2 rot: 4:4

Överklagande av miljönämndens beslut om föreläggande på fastigheten X i Helsingborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden i Helsingborgs kommun har den 4 november 2011, 2011-2337, med stöd av 2 kap 3 § och 26 kap 9 § miljöbalken, MB, förelagt Y P att meddela miljönämnden senast sex veckor innan eventuella framtida markarbeten i form av grävning, schaktning och/eller dyl. utförs inom fastigheten X. Miljönämnden upphävde också beslutet daterat den 5 september 2011, dnr 2007-1782 för fastigheterna X, Djurhagshusvägen i Helsingborg. Dessutom förordnade nämnden att detta beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas. Som motivering till beslutet angavs bl a följande. På fastigheten har det tidigare bedrivits växthusodling. År 2007 påbörjade nämnden ett ärende avseende nedskräpning på fastigheten. Vid ett tillsynsbesök samma år påträffades elektronikavfall, svarta säckar med okänt innehåll, en cistern samt stora bestånd av jätteloka. Den 12 juli 2011 genomfördes ett av flera tillsynsbesök i syfte att kontrollera uppstädningen av fastigheterna. Vid denna inspektion kunde konstateras att det skett en ordentlig uppstädning på fastigheterna. Cisternen hade transporterats bort och växthusen var nedmonterade och borttagna. Diverse avfall var uppstädat och endast markfundament från tidigare växthus kunde lokaliseras. Det fanns fortfarande stora bestånd av jätteloka. Med anledning av tidigare verksamhet, nedskräpning samt cistern misstänkts markföroreningar på fastigheten. Vid andra inspektionstillfällen har nämnden funnit läckande cisterner, tunnor och dunkar med okänt innehåll och diverse övrigt avfall. Med hänsyn till tidigare växthusverksamhet som har bedrivits har det troligen också förekommit

hantering av miljöfarliga ämnen på fastigheten. Därför bedömer nämnden att det kan förekomma föroreningar i marken. Mot bakgrund av redovisade uppgifter bedöms det för närvarande inte vara rimligt att utföra ytterligare åtgärder på fastigheten. Vid eventuella framtida markarbeten bör nämnden underrättas så att förekomsten av föroreningar kan utredas närmare och eventuella föroreningar tas om hand. Nämnden förelade den tidigare ägaren den 5 september 2011 i tron om att denne var fastighetsägare. Y P överklagade det beslutet. Hon uppgav att hon inte kände till att fastigheten kan vara förorenad.

Y P har överklagat beslutet och anført bl a följande. Hon kände inte till det tidigare föreläggandet. Oljecisternen är nedmonterad sedan länge och något oljespill har inte upptäckts. Miljönämnden borde undersökt marken om den misstänkte en förorening. Det stämmer inte att det funnits läckande cisterner, tunnor och dunkar med okänt innehåll. Växthusverksamheten slutade våren 1969. Då slutade man också använda olja. Vad gäller jättelokan har de redan fått bort en hel del. Om det finns markföroreningar innebär det att det uppkommit innan år 1969. Fastigheten ligger på grundvattenskyddat område och försörjer hela Bjuvs kommun med dricksvatten. Hon undrar därför varför fastigheten inte undersökts tidigare. Hon kan acceptera ett beslut att inte gräva på en radie av fem meter där oljecisternen har stått. Fastigheten är på 13 500 kvm och det är väl inte möjligt att kräva en undersökning av hela tomten på så lösa antaganden som framkommit.

Skäl för beslut

Av 2 kap 3 § MB framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap 7 § MB gäller kraven i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Av 9 kap 3 § MB framgår att med olägenhet för människors hälsa avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Av 26 kap 9 § MB följer att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Inledningsvis kan konstateras att Y P, såsom nuvarande ägare till fastigheten, är rätt adressat av föreläggandet. Det saknar betydelse att klaganden inte kände till de misstänkta föroreningarna på fastigheten vid sitt förvärv. Vid eventuell framtida upptäckt av förorening på fastigheten får ansvarsfrågan utredas då. Länsstyrelsen anser att miljökontoret gjort en tillfredställande utredning i ärendet och att nämnden får anses ha haft fog för sin bedömning att det kan förekomma föroreningar på fastigheten. Vid den rimlighetsavvägning mellan miljönyttan och kostnaden som ska göras enligt 2 kap 7 § MB anser Länsstyrelsen att det inte är orimligt att kräva att klaganden ska upplysa nämnden innan eventuella markarbeten på fastigheten utförs. Nämndens beslut är inte heller i övrigt felaktigt. Vad klaganden anfört i överklagandet föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Detta beslut kan överklagas till Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, se nedan.

Therese Ortner

Exp till:

Miljönämnden i Helsingborgs kommun